

Sprawozdanie z Seminarium „Edukacja – Jednostka – Społeczeństwo”

Poznań, 5 października 2017 roku

Na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 5 października 2017 roku odbyło się uroczyste rozpoczęcie roku akademickiego dla uczestników Studiów Doktoranckich Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, połączone ze ślubowaniem doktorantów pierwszego roku. Jego integralną częścią było Seminarium Naukowe zatytułowane „Edukacja – Jednostka – Społeczeństwo”.

Pierwszą część spotkania otworzyła Pani Prodzikan ds. Studiów Doktoranckich i Współpracy Międzynarodowej, prof. zw. dr hab. Agnieszka Gromkowska-Melosik, która powitała zebrane osoby oraz przedstawiła sylwetki naukowe zaproszonych Gości. Pierwszym był Pan prof. DSW dr hab. Piotr Mikiewicz, zastępca dyrektora ds. badawczych i wdrożeń Instytutu Badań Edukacyjnych, socjolog edukacji, zajmujący się społecznymi uwarunkowaniami funkcjonowania edukacji, procesami kształtowania biografii przez edukację oraz relacjami edukacji i struktury społecznej. W latach 2009-2013 był koordynatorem Sociology of Education Research Network w ramach European Sociological Association. Obecnie pełni funkcję zastępcy przewodniczącego Sekcji Socjologii Młodości i Edukacji w ramach Polskiego Towarzystwa Socjologicznego. Jest autorem wielu publikacji z dziedziny socjologii edukacji, m.in.: *Socjologia edukacji. Teorie, koncepcje, pojęcia* (2016), *Kapitał społeczny i edukacja. Perspektywy teoretyczne i aplikacje empiryczne* (2014), *Szczęśliwy traf. Edukacja w procesie adaptacji migrantów z Polski w Wielkiej Brytanii* (z Alicją Sadownik – 2014), *Diagnozy – idee – nadzieje. Szkoła polska wobec idei równości* (red. z Astrid Męczkowską-Christiansen – 2009), *Społeczne światy szkół średnich – od trajektorii marginesu do trajektorii elit* (2005); *Młodość w zreformowanym*

systemie szkolnym, (z Jarosławem Domalewskim – 2004). Był stypendystą Fundacji na rzecz Nauki Polskiej. Od 2005 roku związany z Dolnośląską Szkołą Wyższą we Wrocławiu (kierownik Zakładu Socjologii Edukacji i Polityki Oświatowej).

Drugim Gościem, który przyjął zaproszenie na Seminarium był dr Marcin Gierczyk, Teaching Fellow w Jubilee Centre for Character and Virtues, University of Birmingham, asystent w Katedrze Pedagogiki Społecznej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Jego zainteresowania badawcze skupiają się wokół pedagogiki zdolności oraz socjologii edukacji. Jest autorem licznych artykułów z tych obszarów badawczych.

Po przedstawieniu krótkich biografii znamienitych Gości, zebranych przywitała Pani Dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych prof. zw. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska, a w imieniu Przewodniczącego Rady Doktorantów WSE UAM mgr Michalina Kasprzak.

Następnie, prof. Agnieszka Gromkowska-Melosik w obszernym, merytorycznym słowie wstępnym przedstawiła trajektorie rozwoju i awansów naukowych na współczesnych uniwersytetach, ze szczególnym uwzględnieniem roli doktoratu w karierze akademickiej. Zrekonstruowała ideę doktoratu i wyeksponowała wartość studiów doktoranckich w życiu młodych naukowców.

W tym momencie nastąpiła, wyczekiwana przez doktorantów pierwszego roku, chwila uroczystej immatrykulacji i złożenia ślubowania, w rezultacie przyjęcia w poczet doktorantów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Ponadto, w tej części spotkania głos zabrała mgr Małgorzata Klimorowska, kierownik Samodzielnej Sekcji ds. Studiów Doktoranckich UAM w Poznaniu, która przedstawiła kwestie związane z Portalem Doktoranta UAM i ubezpieczeniami, oraz mgr Marzena Wodzińska, omawiając sprawy organizacyjne dotyczące kształcenia na studiach doktoranckich.

Drugą część spotkania poprowadziła prof. Agnieszka Gromkowska-Melosik. Seminarium „Edukacja – Jednostka – Społeczeństwo”, rozpoczął prof. DSW dr hab. Piotr Mikiewicz wystąpieniem zatytułowanym: *Edukacjonalizacja, czyli o społecznych skutkach ekspansji edukacyjnej*. W swoim wystąpieniu skoncentrował się na inwazyjnym upowszechnianiu edukacji szkolnej, co jego zdaniem ma związek z przejściem od społeczeństwa tradycyjnego do społeczeństwa nowoczesnego (a wszystko to odbywa się, jak obrazowo ujął to prelegent, „w kulturowym sosie ideologii merytokratyzmu, liberalnej wolności i podmiotowości, wiary w postęp i emancypację oraz równe szanse dla wszystkich”). Profesor zrekonstruował ten sposób myślenia, którego istotą jest przekonanie, że to edukacja stanowi panaceum na problemy w wielu dziedzinach życia, które do tej pory były interpretowane poprzez wykorzystanie takich pojęć, jak socjalizacja i akulturacja (można zauważyć, że pojęcie edukacjonalizacji jest paralelne do wykorzystywanych przez Zbyszka Melosika kategorii medykalizacji czy jurydyzacji życia społecznego). Profesor Piotr Mikiewicz wyeksponował sprzeczność polegającą na upowszechnianiu przekonania, że to edukacja jest instrumentem indywidualnego sukcesu oraz instrumentem alokacji jednostek w strukturze społecznej w powszechnym przeświadczeniu, iż szkoła nieadekwatnie przygotowuje ludzi do życia. Z kolei prof. Piotr Mikiewicz omówił znaczenie edukacji formalnej

i pozaformalnej, jak też rozwój krajowych i ponadnarodowych systemów uznawania kwalifikacji. Prelegent nie zakwestionował idei upowszechniania edukacji w społeczeństwie. Uznał jedynie, że zjawisko to powinno być poddane krytycznej refleksji.

Wystąpienie wywołało ożywioną dyskusję wśród zebranych Gości. Prof. UAM dr hab. Anna Jakoniuk-Diallo przedstawiła znaczenie procesu edukacjonalizacji wobec problematyki pedagogiki specjalnej, prof. zw. dr hab. Stanisław Dylak zadał uczestnikom seminarium pytanie: Czy możemy wyobrazić sobie świat bez szkoły? Podniósł także, w odniesieniu do procesu edukacjonalizacji, znaczenie pojęcia socjalizacji, samoedukacji i pracy nad sobą. Pani Dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM, prof. zw. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska zauważyła natomiast, iż edukacjonalizację powinniśmy postrzegać nie tylko jako zjawisko, ale również jako proces, nie zapominając o jego dynamice i komponencie funkcjonalnym. Prof. UAM dr hab. Andrzej Ćwikliński zaznaczył, że współcześnie mamy do czynienia ze znaczną komercjalizacją edukacji, powstawaniem „hybryd edukacyjnych” oraz społecznym przekonaniem, iż bez dodatkowych kursów, warsztatów i szkoleń nie poradzimy sobie w przyszłym życiu. Mgr Małgorzata Klimorowska podsumowała dyskusję refleksyjnym pytaniem: Czy w zmieniającej się rzeczywistości część produktów edukacyjnych oferowanych komercyjnie, nie może być przełożona na edukację formalną?

Drugim prelegentem seminarium był dr Marcin Gierczyk, który przedstawił referat zatytułowany *Dwie przestrzenie edukacyjne: University of Oxford & Birmingham. Doświadczenia i perspektywy*. Opowiedział o swoich refleksjach związanych z doświadczeniami zdobytymi podczas pobytu na jednej z najbardziej renomowanych uczelni na świecie – Uniwersytecie Oksfordzkim. Przedstawił rys historyczny uczelni, sylwetki absolwentów oraz cechy charakteryzujące miejscowych studentów i naukowców. Prelegent omówił strategię badawcze cechującą uczelnię, w których szczególne znaczenie mają: zachowanie oryginalności badań, najwyższych standardów w zakresie infrastruktury, szkoleń i integralności. Zebrani Goście mieli okazję poznać również strategię badań na Uniwersytecie w Birmingham. Doktor M. Gierczyk zwrócił się do obecnych na sali młodych naukowców, studentów pierwszego roku studiów doktoranckich, życząc im sukcesów, podkreślając jednocześnie znaczenie wczesnego zdobywania doświadczeń (nie tylko naukowych) w perspektywie budowania kariery naukowej. Pogratulował także prof. zw. dr hab. Agnieszce Gromkowskiej-Melosik organizacji Seminarium, określając jego poziom jako „światowy”. W dyskusji kończącej wystąpienie prelegenta prof. UAM dr hab. Sławomir Banaszak przedstawił sylwetki Polaków – absolwentów i wykładowców Uniwersytetu Oksfordzkiego, wśród których byli wybitni naukowcy, jak na przykład prof. Leszek Kołakowski, czy prof. Włodzimierz Brus.

Rozpoczęcie roku akademickiego dla uczestników Studiów Doktoranckich Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, połączone z seminarium naukowym „Edukacja – Jednostka – Społeczeństwo”, było nie tylko szczególnym momentem w życiu młodych naukowców, ale również niezwykle okazją do uczestnictwa w ważnej dyskusji dotyczącej refleksji nad

kondycją współczesnej edukacji. Wydaje się również, że pogłębiło ono świadomość studentów, w szczególności pierwszego rocznika studiów doktoranckich, w dziedzinie zrozumienia znaczenia tego okresu w ich życiu jako po pierwsze – konieczności pogłębiania swoich kompetencji naukowych zarówno w zakresie teoretycznymi i empirycznym. Po drugie – zrozumienia roli tekstów samodzielnie napisanych jako ekspresji swoich osiągnięć i postępów badawczych. W końcu po trzecie – konieczności budowania swojej indywidualnej i kolektywnej tożsamości naukowej wokół misji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Seminarium, bez wątpienia, spełniło swoje założenia i cele, a jego organizacja stała na bardzo wysokim poziomie.

Wojciech Andraszczuk